

آیا کرونا به گذار جامعه ایرانی از عصر شفاهی به عصر مکتوب کمک خواهد کرد؟

به چشم‌هایت بگو بخوانند

محمد مطلق

گزارش نویسن

من کسی را ندیده‌ام که خلاف این را گفته باشد. عصر شفاهی عصر شعر و شاعری بود و البته ما در این دوره توانستیم به اوج قله برسیم. برای همین می‌بینید غربی‌ها در تماس با جامعه ایرانی از چهار سده پیش به این سو، همواره از حافظه ایرانیان نکته دانی و شعرخوانی و خوش سخنی‌شان تعریف و تمجید کرده‌اند. گاهی می‌خوانیم فلان فرستاده دربار فرانسه یا انگلیس در برخورد با ایرانیان با تعجب می‌نویسد در این کشور حتی یک کشاورز در روستایی دورافتاده هم می‌تواند ساعت‌ها برای تان شعر بخواند و از حکمت و عرفان و اندیشه بگوید طوری که خسته نشوید و به‌ساخته‌هایی پرمغز هم بیاموزید.

اما با سر رسیدن ماشین چاپ و آغاز دوران

گوتنبرگ «سواد» معنای دیگری پیدا کرد. در این دوره دیگر گوش‌ها چندان کارایی ندارند و چشم‌ها به کار می‌افتند. بنابراین نوشتن تجربه جدیدی است که در اختیار همگان قرار می‌گیرد و هرکسی خود را قهرمانی می‌یابد که باید تجربه‌هایش را ثبت کند و در اختیار دیگران قرار دهد. «ثبت تجربه‌های شخصی البته با محدود شدن قدرت حاکمان و تاریخ‌نویسانی که بازرگران داستان‌های‌شان شاهان و شاهزادگان بودند نیز پیوند دارد. محمودی در این باره می‌گوید: «با آغاز عصر چاپ و انتقال آموخته‌ها از طریق چشم، تاریخ شاهان هم از سکه افتاد و انقلاب‌های پی در پی اروپا را فراگرفت. بنابراین داستان دیگری غیر از تاریخ باید نوشته می‌شد که با زیرکانش مردم عادی کوچه

و بازار بودند. با این نیاز و عطش عمومی بود که رمان خلق شد و برای همین است که رمان از سواد جدید یا پایه فهم سواد جدید دانسته‌اند. این موضوع از سوی دیگر باعث انباشت تجربه اجتماعی و شکل‌گیری شاخه‌های دیگری از علوم انسانی مثل روانشناسی، علوم اجتماعی و... شد. ما رمان را برای کسی نمی‌توانیم تعریف کنیم اما شعر را می‌توانیم حفظ کنیم و برای دیگران قارغ از نیاز به کتاب می‌خوانیم.»

حال باید پرسید چرا ما نمی‌توانیم بنویسیم تا دیگران بخوانند و آنها نیز بنویسند که ما بخوانیم؟ اصلاً مگر این همه کتاب که چاپ می‌شود جزو نوشته نیست؟ رسول بیگی نویسنده و کارشناس مسائل فرهنگی در پاسخ به این پرسش

می‌گوید: «حجم بزرگی از کتاب‌های موجود در بازار کتاب‌سازی است و دقیقاً نمی‌شود نام کتاب را روی‌شان گذاشت. این موضوع دلایل زیادی دارد؛ یکی از آنها رانت یا نیاز به جایگاه است. به هر حال چاپ کتاب می‌تواند برای یک سازمان، ناشر و نویسنده‌اش امتیازاتی داشته باشد. من نویسندگان زیادی می‌شناسم که خودشان هم اهل خواندن نیستند. شما فکرش را بکنید ما چند نفر داستان نویس یا شاعر در کشور داریم که اثر چاپ شده دارند؟ الان را نمی‌دانم ولی آمار سال ۵۰ می‌گوید فقط ۱۷ هزار شاعر صاحب اثر داشته‌ایم. با این حال پس از چهار دهه و رشد جمعیت و رشد سواد خواندن و نوشتن، وقتی به شمارگان کتاب همین صنف نگاه می‌کنید، در خوشبینانه‌ترین حالت می‌بینید نوشته شده هزار دانه. خوب هزار دانه یعنی بقیه شاعران صاحب اثر هم کتاب او را نمی‌خوانند چه برسد به بقیه مردم. حالا اگر به سمت کتاب‌های تاریخی و جامعه‌شناسی و سیاسی و بقیه کتاب‌های تحلیلی و نظری برویم وضع بدتر می‌شود. در واقع مشکل اساسی ما این است که جریان تولید کتاب در کشور برعکس است؛ یعنی تعداد ناشر از کتابفروش بیشتر است، تعداد کتابفروش از خواننده. چرا باید ۱۰ هزار ناشر کتاب تولید کنند، ۲۰۰ نفر بخوانند؟ اصلاً باید پرسید چرا ناشرانی که کتاب‌سازی می‌کنند متر از ناشران واقعی در تنگنای اقتصادی یا خطر ورشکستگی قرار می‌گیرند؟»

بیگی نیز مثل محمودی اعتقاد دارد بسیاری از کتاب‌های موجود در بازار اگر چه به‌عنوان یک اثر مکتوب شناخته می‌شوند اما از همان قواعد قدیم ادبیات شفاهی بهره می‌برند، یعنی اساساً نیاز به خواندن کتاب نیست و همین که کسی خلاصه آن را برای شما تعریف کند، از مطالعه بی‌نیاز خواهید بود در حالی که نوشتن و نوشته، قواعد دیگری دارد؛ قواعدی که برپایه فهم زبان نوشتار، جزئیات غیر قابل تعریف، وسعت دید، تجربیات شخصی و توانایی تبدیل آنها به یک موضوع عمومی و... استوار است. با این همه، این پرسش که چرا لااقل

وضعیتی که یکی از علائم مهم آن استقبال از بازار غیر رسمی کتاب است. بیگی در این باره می‌گوید: «کتابخوانی و تمایل به نوشتن و ثبت بشدت در حال رشد است. در مورد اولی می‌توان به کتابفروشی‌های زیر پله‌ای و سایت‌های داللود کتاب گرفته تا مراکز تبادل کتاب و رونق کهنه فروشی‌ها. این استقبال که مشاهدات میدانی هم آن را تأیید می‌کند، تنها به‌دلیل مشکلات اقتصادی و گرانی کتاب نیست بلکه نشان می‌دهد کتابخوان‌های رفهای حتی اگر شده در بازار غیر رسمی کتاب، خوراک خود را پیدا می‌کنند. در مورد اشتیاق به نوشتن هم فضای مجازی با وجود همه معایبی که برای آن می‌شماریم، حکایت از این دارد که جامعه ایرانی در یک پویاش همگانی به سمت ثبت تجربه‌های روزمره رفته که این اتفاق بزرگی است.»

اما یک نکته مهم درباره کتاب و پیوند ذاتی آن با این روزهای کرونا؛ مارشال مک لوهان فیلسوف ارتباطات، رسانه‌ها را به دو بخش سرد و گرم تقسیم کرده است و کتاب را در بخش رسانه‌های گرم جای داده است. رسانه گرم، رسانه‌ای است که به مخاطب خود اجازه تصور، تخیل، اندیشیدن و در نهایت تکمیل معنا را می‌دهد در حالی که رسانه سرد از جمله تلویزیون مستبدانه به مخاطب خود می‌گوید ساکت باش و نیندیش چون من به جای تو فکر می‌کنم و حرف می‌زنم. رسانه سرد اعضای خانواده را دور هم جمع می‌کند اما اجازه ارتباط گرم را از آنها می‌گیرد در حالی که رسانه گرمی مثل کتاب نیاز به تنهایی و خلوت دارد اما در عین حال روابط افراد را نیز بهبود می‌بخشد. بنابراین کتاب با ما همان کاری را می‌کند که کرونا کرد؛ این بیماری از نظر فیزیکی ما را از هم جدا کرده اما درک متقابل را هم افزایش داده و در عین حال ما را با خود و داشته‌ها و نداشته‌ها، نیازها و کمبودهای مان هم رو به رو کرده است. آیا کرونا در سرعت بخشیدن به گذار جامعه ایرانی از عصر شفاهی به عصر مکتوب کمک خواهد کرد؟

به شکلی نسبی نمی‌توانیم بنویسیم تا اینکه بتوانیم بخوانیم، بی‌پاسخ می‌ماند. محمودی در این باره می‌گوید: «نخستین توانایی یک نویسنده قدرت اعتراف اوست اما ما به دلایل فرهنگی، تاریخی و سیاسی کمتر به این مرحله می‌رسیم مگر نویسندگان شاخص که باز آن هم جای بحث دارد. نوشتن یعنی انتقال تجربه و عمومی کردن یک تجربه فردی. حتی در یک کتاب عمیق نظری هم باز در نهایت شما از دریچه نگاه و درک دریافت نویسنده به موضوع نگاه می‌کنید. حال وقتی نویسنده نتواند یا نخواهد راوی صادق‌ی باشد، روند انتقال تجربه چگونه اتفاق خواهد افتاد؟ اگر موضوع را کمی از دور نگاه کنیم، می‌بینیم بزرگترین رجال سیاسی، هنرمندان و چهره‌های شاخص تاریخ معاصر ما هم کمتر علاقه‌ای به چنین رویکردی داشته‌اند. بنابراین ما اهل ثبت کردن نیستیم چون از پیرامون خود هراس داریم و نه تنهایی ثبت نمی‌کنیم بلکه اگر فکر کنیم ممکن است چیزی دیگران را به زندگانی ما درون ما بکشاند، آن را از بین می‌بریم و این یعنی اختلال در روند طبیعی انتقال تجربه یک نسل به نسل دیگر؛ تجربیاتی که می‌تواند دستمایه نوشتن کتاب‌های زیادی در شاخه‌های مختلف علوم انسانی باشد اما کو؟ یادداشت‌های روزانه و خاطرات فلان وزیر و فلان رئیس جمهوری و فلان چهره شاخص نظامی یا هنرما را کجا می‌توان یافت؟ چرچیل وقتی در آفریقای جنگید، در میانه جنگ و روی اسب گزارش نوشته و همان زمان در مطبوعات انگلیس چاپ شده و حالا بعد از یک قرن ما داریم می‌خوانیم و برپایه آن مقاله می‌نویسیم و بحث می‌کنیم. ما چیزی نمی‌نویسیم که هیچ، اگر نوشته‌ای هم باشد، آن را با ترس ولرز از بین می‌بریم؛ با این همه بازار کتاب چنان اشباع است که دارد منقرض می‌شود و این طبیعی نیست.»

راستش را بخواهید اگر از این مباحث نظری و پایه‌ای که بگذریم، اوضاع چندان هم بد نیست و نشانه‌های بسیاری حکایت از آن دارد که جامعه ایرانی در حال گذار از عصر شفاهی به عصر مکتوب است؛

یک جدول با دو شرح

جدول روزنامه ایران دارای دو «شرح عادی و ویژه» است. در صورت تمایل به حل دو شرح ابتدا یکی از شرح‌ها را با مداد حل کرده و سپس با پاک کردن جواب شرح اول، به حل شرح دوم بپردازید.

- ۱۴- دنباله سلول عصبی-ایرانی از «فرانسوا اوربر»
۱۵- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۶- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۷- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۸- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۹- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۰- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۱- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۲- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۳- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۴- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۵- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۶- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۷- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۸- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۹- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۰- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۱- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۲- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۳- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۴- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۵- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۶- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۷- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۸- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۹- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۴۰- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۴۱- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۴۲- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۴۳- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۴۴- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۴۵- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۴۶- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۴۷- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۴۸- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۴۹- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۵۰- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۵۱- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۵۲- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۵۳- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۵۴- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۵۵- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۵۶- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۵۷- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۵۸- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۵۹- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۶۰- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۶۱- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۶۲- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۶۳- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۶۴- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۶۵- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۶۶- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۶۷- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۶۸- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۶۹- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۷۰- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۷۱- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۷۲- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۷۳- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۷۴- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۷۵- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۷۶- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۷۷- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۷۸- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۷۹- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۸۰- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۸۱- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۸۲- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۸۳- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۸۴- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۸۵- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۸۶- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۸۷- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۸۸- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۸۹- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۹۰- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۹۱- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۹۲- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۹۳- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۹۴- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۹۵- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۹۶- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۹۷- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۹۸- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۹۹- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۰۰- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۰۱- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۰۲- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۰۳- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۰۴- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۰۵- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۰۶- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۰۷- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۰۸- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۰۹- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۱۰- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۱۱- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۱۲- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۱۳- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۱۴- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۱۵- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۱۶- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۱۷- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۱۸- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۱۹- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۲۰- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۲۱- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۲۲- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۲۳- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۲۴- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۲۵- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۲۶- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۲۷- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۲۸- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۲۹- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۳۰- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۳۱- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۳۲- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۳۳- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۳۴- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۳۵- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۳۶- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۳۷- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۳۸- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۳۹- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۴۰- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۴۱- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۴۲- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۴۳- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۴۴- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۴۵- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۴۶- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۴۷- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۴۸- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۴۹- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۵۰- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۵۱- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۵۲- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۵۳- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۵۴- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۵۵- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۵۶- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۵۷- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۵۸- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۵۹- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۶۰- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۶۱- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۶۲- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۶۳- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۶۴- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۶۵- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۶۶- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۶۷- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۶۸- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۶۹- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۷۰- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۷۱- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۷۲- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۷۳- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۷۴- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۷۵- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۷۶- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۷۷- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۷۸- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۷۹- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۸۰- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۸۱- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۸۲- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۸۳- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۸۴- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۸۵- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۸۶- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۸۷- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۸۸- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۸۹- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۹۰- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۹۱- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۹۲- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۹۳- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۹۴- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۹۵- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۹۶- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۹۷- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۹۸- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۱۹۹- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۰۰- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۰۱- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۰۲- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۰۳- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۰۴- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۰۵- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۰۶- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۰۷- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۰۸- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۰۹- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۱۰- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۱۱- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۱۲- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۱۳- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۱۴- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۱۵- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۱۶- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۱۷- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۱۸- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۱۹- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۲۰- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۲۱- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۲۲- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۲۳- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۲۴- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۲۵- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۲۶- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۲۷- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۲۸- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۲۹- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۳۰- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۳۱- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۳۲- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۳۳- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۳۴- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۳۵- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۳۶- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۳۷- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۳۸- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۳۹- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۴۰- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۴۱- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۴۲- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۴۳- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۴۴- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۴۵- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۴۶- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۴۷- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۴۸- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۴۹- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۵۰- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۵۱- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۵۲- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۵۳- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۵۴- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۵۵- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۵۶- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۵۷- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۵۸- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۵۹- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۶۰- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۶۱- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۶۲- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۶۳- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۶۴- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۶۵- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۶۶- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۶۷- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۶۸- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۶۹- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۷۰- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۷۱- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۷۲- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۷۳- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۷۴- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۷۵- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۷۶- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۷۷- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۷۸- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۷۹- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۸۰- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۸۱- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۸۲- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۸۳- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۸۴- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۸۵- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۸۶- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۸۷- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۸۸- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۸۹- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۹۰- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۹۱- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۹۲- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۹۳- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۹۴- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۹۵- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۹۶- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۹۷- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۹۸- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۲۹۹- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۰۰- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۰۱- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۰۲- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۰۳- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۰۴- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۰۵- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۰۶- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۰۷- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۰۸- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۰۹- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۱۰- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۱۱- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۱۲- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۱۳- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۱۴- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۱۵- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۱۶- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۱۷- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۱۸- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۱۹- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۲۰- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۲۱- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۲۲- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۲۳- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۲۴- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۲۵- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۲۶- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۲۷- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۲۸- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۲۹- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۳۰- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۳۱- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۳۲- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۳۳- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۳۴- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۳۵- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۳۶- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۳۷- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۳۸- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۳۹- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۴۰- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۴۱- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۴۲- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۴۳- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۴۴- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۴۵- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۴۶- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۴۷- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۴۸- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۴۹- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۵۰- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۵۱- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۵۲- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۵۳- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۵۴- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۵۵- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۵۶- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۵۷- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۵۸- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۵۹- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۶۰- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۶۱- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۶۲- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۶۳- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۶۴- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۶۵- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۶۶- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۶۷- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۶۸- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۶۹- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۷۰- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۷۱- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۷۲- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۷۳- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۷۴- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۷۵- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۷۶- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۷۷- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۷۸- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۷۹- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۸۰- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۸۱- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۸۲- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۸۳- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۸۴- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۸۵- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۸۶- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۸۷- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۸۸- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۸۹- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۹۰- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۹۱- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۹۲- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۹۳- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۹۴- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۹۵- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۹۶- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۹۷- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۹۸- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۳۹۹- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۴۰۰- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۴۰۱- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۴۰۲- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۴۰۳- گزینش درختان- مقدار- جرمش ثابت شده
۴۰۴-